

Підсумовуючи проведену роботу, можна з впевненістю сказати, що окремі на перший погляд теми насправді пов'язані поміж собою.

Тому юристам, законотворцям дуже важливо вміти чітко визначати ці характеристики, щоб запобігти неприпустимих помилок.

Кримінально-правова характеристика порушення законів та звичаїв війни

Торяник А.С., курсант факультету підготовки фахівців для спеціальних підрозділів НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент *Романенко О.В.*

Лише у XX ст. міжнародні злочини призвели до мільйонів невинних смертей, до винищення цілих народів, а також руйнування культурного надбання людства. І це все відбувається на фоні активної діяльності світової спільноти по запобіганню збройним конфліктам та війнам, а також масовим порушенням прав людини. У зв'язку з цим, питання ефективного реагування та запобігання злочинам проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку є одними з актуальних проблем сьогодення. Окремим аспектів цієї багатогранної проблеми є формування чіткого уявлення щодо кримінально-правової характеристики порушення законів та звичаїв війни.

Актуальність обраної для дослідження проблеми обумовлена рядом причин. Перш за все слід звернути увагу на те, що під час війни або збройних конфліктів нерідко порушуються права військовополонених, руйнуються пам'ятки історії та мистецтва, завдаються непоправні збитки навколишньому природному середовищу. Отже суспільно-економічні, політичні, моральні та інші засади суспільства потребують правового захисту від злочинних посягань і під час війни або збройних конфліктів.

Крім того, визначаючи актуальність теми не можна не вказати на те, що законодавець у ст. 438 Кримінального кодексу України (далі – КК) встановив кримінальну відповідальність за порушення законів та звичаїв війни. Разом з тим, у КК України мають місце такі складі злочинів, як «Насильство над населенням у районі воєнних дій» (ст. 433 КК) і «Погане поводження із військовополоненими» (ст. 434 КК). Отже, виникає питання про співвідношення цих складів злочинів, а також особливості їх кваліфікації.

Дослідження генезису кримінальної відповідальності за порушення законів та звичаїв війни дало нам можливість встановити, що вона виникла і формувалася разом із історією людства, кожний етап розвитку якого вносив свій вклад у встановлення законів та звичаїв війни, а також відповідальності за їх порушення.

Основні ідеї щодо необхідності регламентації воєнних дій знайшли своє закріплення у цілому ряді міжнародних нормативно-правових документів. Таким чином, у міжнародному праві сформована цілісна система правових джерел, що визначають правила ведення збройних конфліктів (закони та звичаї війни). Аналіз національного законодавства нашої держави дає можливість визнати, що реалізуючи свої міжнародні зобов'язання Україна встановила відповідальність за порушення законів та звичаїв війни. В той же час, слід звернути увагу на те, що відсутність остаточної класифікації злочинів проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку на міжнародному рівні породжує певні труднощі для держав при імплементації приписів міжнародних документів у національне законодавство.

Щодо об'єктивних ознак складу злочину, передбаченого ст. 438 КК, то перш за все слід звернути увагу на те, що об'єктом цього злочину є регламентований міжнародним правом порядок ведення війни, міжнародний правопорядок у сфері збройних конфліктів. В свою чергу, предметом цього злочину, вчиненого у формі розграбування національних цінностей на окупованій території, є національні цінності. Слід зазначити, що за змістом ст. 438 КК предметом злочину є не просто національні цінності, а національні цінності окупованої території. Проте, на наш погляд, таке законодавче звуження ознак цього предмета є дискусійним і на нашу думку потребує зміни. Обмеження пов'язані з місцем знаходження предмету злочину – «окупована територія» лишає кримінально-правового захисту майно у разі збройного конфлікту неміжнародного характеру, оскільки окупованою може бути територія іншої держави в разі збройного конфлікту тільки міжнародного характеру.

Визначаючи ознаки об'єктивної сторони законодавець використовує у ст. 438 КК термін «розграбування», який на нашу думку є невдалим. Так, термін «розграбування» не використовується законодавцем у жодній статті КК. Крім того, дії, які слід розуміти під цим терміном не можна ототожнювати із діями, ознаки якого містить ст. 186 КК. Також, не меншу небезпеку являє собою повне або часткове знищення національного майна. У зв'язку з цим, ми вважаємо, що при визначенні цієї складової об'єктивної сторони більш влучним буде вислів «знищення національних цінностей або заволодіння ними».

Законодавець використовує також поняття «війна», яке за обсягом є меншим ніж поняття «збройний конфлікт» в широкому його розумінні. Отже, при формулюванні назви ст. 438 КК, слід врахувати, що збройний конфлікт може бути двох видів: збройний конфлікт міжнародного характеру (саме війна) та збройний конфлікт неміжнародного характеру. Таким чином, назву ст. 438 КК «Порушення законів та звичаїв війни» можна викласти в такій

редакції: «Порушення законів та звичаїв війни чи інших збройних конфліктів», або врахувати цю обставину в тексті ст. 438 КК.

Суб'єктом злочину, що передбачений ст. 438 КК, є фізична осудна особа, яка досягла шістнадцятирічного віку. Спеціальним суб'єктом відання наказу про вчинення, зазначених у ст. 438 КК, дій є військовий начальник або керівник організованих рухів опору, що належать до сторони, яка перебуває у стані війни чи іншому збройному конфлікті, але з урахуванням положень ст. 433 КК та ст. 434 КК.

Суб'єктивна сторона цього злочину характеризується умисною формою вини. Вважаємо за доцільне у ст. 438 КК встановити кримінальну відповідальність за недбалість військового начальника або керівника організованого руху опору, якщо це спричинило порушення законів та звичаїв війни їх підлеглими.

Підводячи підсумок можна зазначити, що обрана для дослідження тема є актуальною і орієнтована на потреби правозастосовної діяльності, а проведене нами дослідження не ставить крапку в роботі щодо вдосконалення національного законодавства у сфері встановлення кримінальної відповідальності за порушення законів та звичаїв війни.

Складність кваліфікації злочинів із застосуванням сугестивних технологій маніпулятивного впливу

Афонькіна Д.В., курсант навчально-наукового інституту підготовки фахівців для підрозділів слідства та кримінальної міліції НАВС
Науковий керівник: кандидат юридичних наук *Олійник О.С.*

Фундаментальні дослідження проблеми застосування гіпнозу у злочинних цілях відсутні, а науковці до цього питання найчастіше підходять опосередковано. Однак, питання кваліфікації дій особи, яка вчинила злочин під гіпнотичним впливом, залишається гострим і сьогодні.

Дослідженням гіпнозу з точки зору психології займалися З. Фрейд, Ж. Шарко, І. Бернгейм, Ж. Фаріа, Дж. Бред, А. Льєбо, А. Форель та ін. Значним внесоком у розвиток гіпнології є дослідження українських і російських учених: В. Данилевського, В. Бехтерева, І. Павлова, К. Платонова. На сучасному етапі цю проблему розробляють М. Еріксон, П. Буль, Р. Герке, Л. Шерток, В. Матвєєв, В. Гримак, В. Кандиба та ін.

У теорії та практиці гіпнозу стосовно діяльності боротьби з правопорушеннями розрізняють такі види гіпнозу: Репродукційно-активізаційний (метод гіпнорепродукції пережитих станів), пов'язаний із стимулюючим впливом на пам'ять.

З позиції нейролінгвістичного програмування гіпноз є відтворенням раніше пережитого стану. Суб'єкти просять запам'ятати у деталях ту чи